# Sigorta Acenteliği Sözleşmesinin Haklı Sebeple Feshi Açısından Acentenin Temerrüdü

18 Şubat 2026

Acente ve sigorta şirketi arasında kurulan sigorta acenteliği sözleşmesi, taraflardan birinin beyanıyla derhal sona erdirilebilir. Bununla beraber, fesih açıklamasının dayandığı bir haklı sebep yoksa, sözleşmeyi haksız şekilde derhal fesheden taraf, diğer tarafın yoksun kaldığı kâr türünden zararını tazmin eder (TTK m. 121/4). Sözleşmesi haksız feshedilen acente ise, ayrıca, denkleştirme bedeli de (portföy tazminatı) talep edebilir (TTK m. 122/3).

TTK m. 121/4 ve 122/3, emredici niteliktedir. Aksine sözleşme, örneğin herhangi bir sebep aranmaksızın derhal sona erdirilebileceği ve bundan dolayı bir tazminat borcu doğmayacağına dair düzenleme, kesin hükümsüzdür.

Haklı sebebin varlığı için, somut olayda taraflar arasındaki ilişkiyi etkileyen olgunun dürüstlük kuralı ölçütüne göre sözleşmeyi çekilmez kılması gerekir. Örneğin, acentenin sigorta şirketi müvekkiline sözleşmeden doğmuş bir para borcu (ilişkiyi etkileyen olgu) olabilir. Ancak bunun sözleşmeyi çekilmez hâle getirip getirmediği ayrıca incelenir. Bu noktada sigorta şirketinin borçlu acenteyi -gerekiyorsa- temerrüde düşürüp düşürmediği, acenteye karşı seçimlik haklarını kullanmak için ihtarda bulunup bulunmadığı ve süre verip vermediği önem arz eder.

---

Somut uyuşmazlıkta davacı sigorta acentesi, davalı sigorta şirketinin acentelik sözleşmesini haksız feshettiğini, bu nedenle uğradığı zararı ve portföy tazminatını talep etmiştir.

Davalı sigorta şirketi ise, acentenin kendisine borçlu olduğunu, mutabakat sağlanmasına rağmen ödeme yapmadığını, bu durumun acentelik ilişkisini çekilmez hâle getirdiğini, sözleşmede herhangi bir sebep göstermeksizin fesih hakkı bulunmasına rağmen sözleşmeyi süre vererek feshettiğini belirterek davanın reddini istemiştir.

İlk derece mahkemesi; davacının davalıya olan borcunu ödememesi nedeniyle sözleşmenin çekilmez hâle geldiği tespitine binaen feshin haklı olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi; acentenin sigorta şirketine para borcunun bulunmasının acentelik sözleşmesinin feshi açısından tek başına haklı sebep sayılamayacağını belirtmiştir. Bu durumda sigorta şirketinin sözleşmeyi feshinin haklı sebebe dayandığı iddiasına; acentenin temerrüde düştüğünü (TBK m. 123) ve borcunu uygun süre ifa etmezse seçimlik haklarını kullanacağını bildirdiğini, şayet acenteye süre verilmesini gerektirmeyen bir durum (TBK m. 124) varsa da bu durumun mevcudiyetini ispat ederse itibar edilir.

---

*MAHKEMESİ: TİCARET MAHKEMESİ*

*Taraflar arasında görülen davada ... Asliye Ticaret Mahkemesi'nce verilen 30/04/2015 tarih ve 2014/563-2015/381 sayılı kararın Yargıtayca incelenmesi davacı vekili tarafından istenmiş ve temyiz dilekçesinin süresi içinde verildiği anlaşılmış olmakla, dava dosyası için Tetkik Hakimi ... tarafından düzenlenen rapor dinlendikten ve yine dosya içerisindeki dilekçe, layihalar, duruşma tutanakları ve tüm belgeler okunup, incelendikten sonra işin gereği görüşülüp, düşünüldü:*

*Davacı vekili, müvekkilinin davalının acentesi olarak sözleşmenin imzalandığı 09/11/2005 tarihinden 26/11/2010 tarihine kadar hizmet verdiğini, her yıl cirosunu ve portföyünü artırarak davalıya önemli menfaatler kazandırdığını ancak, davalının 26/11/2010 tarihli ihbarname ile sözleşmeyi haksız bir şekilde tek taraflı olarak feshettiğini ve müvekkilinin zarara uğramasına sebebiyet verdiğini, sözleşmenin feshi haksız olduğu için kusursuz acentenin kendi döneminde akdetmiş olduğu ve devam eden sigorta sözleşmelerinden dolayı prim komisyon alacağına, dolayısıyla portföy tazminatı ile 5684 sayılı Kanun'un 23/15 ve 16. maddelerinde belirtilen alacak ve tazminatlara hak kazandığını ileri sürerek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla, 10.000,00 TL'nin sözleşmenin fesih tarihinden itibaren işleyecek ticari reeskont faiziyle ile birlikte davalıdan tahsilini talep ve dava etmiştir.*

*Davalı vekili, davacının fesih nedeniyle denkleştirme tazminatı istemesi için gerekli şartların gerçekleşmediğini, acentelik sözleşmesinin davacının kusuru ile feshedilmiş olup, müvekkilinin fesihte haklı olduğunu zira, davacının tahsil ettiği primleri zamanında müvekkiline intikal ettirmediğini, müvekkiline 226.515,80 TL borcu olduğunu ayrıca, gerekli özeni göstermeyerek müvekkilinin zararına yol açacak akitlerin imzalanmasına aracılık ettiğini, denkleştirme tazminatı için gerekli olan şirketin fesihten sonra da önemli menfaatler elde etmesi ile hakkaniyet şartlarının bulunmadığını, sözleşmenin 20. maddesi uyarınca da davacının herhangi bir talepte bulanamayacağını, taleplerinin haksız ve fahiş olduğunu savunarak, davanın reddini istemiştir.*

*Mahkemece iddia, savunma, toplanılan deliller, benimsenen bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, taraflar arasında 09/11/2005 tarihli acentelik sözleşmesi yapıldığı, davalının 26/11/2010 tarihli ihtarname ile tebliği takip eden 15 günün sonunda sözleşmenin sona ereceğini davacıya bildirdiği, ihtarnamenin 02/12/2010 tarihinde davacıya tebliğ edildiği, davacı tarafta gönderilen cevabi ihtarname sonrasında davalının 13/12/2012 tarihli fesihname ile sözleşmeyi tek taraflı feshettiği, taraflar arasında 08/02/2011 tarihli kesin mutabakatname başlıklı belge imzalandığı, buna göre poliçelerden kaynaklanan borcun 29.182,47 Euro olduğunun kabul edildiği, davalının ticari defterlerinin usulüne uygun tutulduğu ve lehine delil vasfında olduğu, davacının ise, defterlerini sunmadığı, davalı defterlerine göre davacının davalıya fesih tarihi itibariyle 226.515,80 TL borcu bulunduğu, mutabakatnameye göre de davacının davalıya ödenmemiş borcu bulunduğu, davacının davalıya olan borcunu ödemediğinden taraflar arasındaki güven ilişkisinin zedelendiği ve sözleşmenin davalı açısından çekilmez bir hale geldiği, bu durumda aslında davalının hiçbir fesih öneli vermeden derhal ve haklı sebeple sözleşmeyi fesih hakkına sahip olmasına rağmen davalının sözleşmenin 19.m. gereğince davacıya süre vererek sözleşmeyi feshettiği, davalı davacının sözleşmeden doğan*

borçlarını ödememesi nedeniyle haklı olarak sözleşmesi feshettiğinden davacının herhangi bir tazminat alacağının bulunmadığı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir.

*Kararı, davacı vekili temyiz etmiştir.*

*Dava, acentelik sözleşmesinin haksız olarak feshi nedeniyle komisyon alacağı ve portföy tazminatı istemlerine ilişkin olup, mahkemece yukarıda özetlendiği şekilde davacının prim borcu bulunduğundan davalının sözleşmeyi feshinin haklı olduğu gerekçesi ile davanın reddine karar verilmiştir. Ancak, davalı 26/11/2010 tarihli fesih ihbarnamesinde sözleşmenin 19. maddesi tahtında sigorta şirketine tanınan herhangi bir sebep göstermeden fesih hakkını kullandığını belirtmiş olup, fesih ihbarının metninden davalının feshi, sözleşmenin 19/2 maddesine göre yaptığı anlaşılmaktadır. Sözleşmenin bu hükmüne göre, Şirket, acentelik sözleşmesini herhangi bir sebep göstermeksizin 15 gün önceden diğer tarafa iadeli taahhütlü bir mektup göndererek veya noterden ihtarname göndermek suretiyle her zaman feshedebilir.*

*Genel olarak kişiler, özel hukuk alanında diğer kişilerle olan ilişkilerini hukuk düzeni içinde kalmak şartıyla diledikleri gibi düzenler, diledikleri konuda, diledikleri kişiler ile sözleşme yapabilirler. Bu olanak, Borçlar Kanunu'nda öngörülen sözleşme özgürlüğü ilkesinin bir sonucudur ve Anayasa'nın 48. maddesi ile de teminat altına alınmıştır. Sözleşme özgürlüğü, sözleşmeyi yapma, sözleşmenin karşı tarafını seçme, sözleşmenin içeriğini düzenleme ya da değiştirme, sözleşmenin tabi olacağı şekli belirleme ve nihayet sözleşme ile bağlı kalmama, yani sözleşmeyi sona erdirme özgürlüğünü de içerir. Var olan bir sözleşmeyi sona erdirmenin yollarından birisi de, sözleşmenin feshidir. Dolayısıyla sözleşme özgürlüğü, sözleşmenin tek taraflı tasfiyesine yönelik olarak sona erdirilmesini amaçlayan fesih hakkını da içermektedir. Görüldüğü üzere, kural olarak kişinin sözleşmenin feshi yoluna gitme konusunda irade özerkliği sonucu takdir hakkı bulunmakla birlikte, feshin haksız olması halinde, karşı tarafın bundan doğan zararlarından sorumluluğunun da bulunacağı tabiidir.*

*Dairemizin 22/10/2014 tarih, 2014/7542 E- 2014/16209 K. ilamında da belirtildiği üzere sözleşmede herhangi bir sebep gösterilmeksizin fesih hakkının bulunduğuna dair bir hüküm olması halinde dahi, sözleşmenin feshi için haklı bir sebebin bulunması gerekmektedir. Bu itibarla, mahkemece anılan hususun nazara alınmaması doğru olmadığı gibi, acentenin borçlu olması nedeniyle sözleşmenin feshedilmesi halinde ise, 818 sayılı BK'nın 106., 6098 sayılı TBK'nın 123. maddesi gereğince ancak acentenin temerrüde düşmüş olması ve davalının ise, borcun ifa edilmesi için uygun bir süre vermesi veya 818 sayılı BK'nın 107., 6098 sayılı TBK'nın 124. maddesi gereğince uygun bir süre verilmesine yani mehil tayinine lüzum bulunmadığını ispat etmesi gerektiğinden bu konuda da hiç bir inceleme ve değerlendirme yapılmaksızın sadece acentenin borcu bulunduğu gerekçesiyle feshin haklı olduğunun kabulü doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.*

*SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerle, davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın davacı yararına BOZULMASINA, ödediği temyiz peşin harcın isteği halinde temyiz edene iadesine, 27/04/2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.*

YAZAR

Dr. Burak Sak
burak.sak@sakyildiz.com

Bu sitede yer alan yazılar genel bilgilendirme amaçlıdır; hukuki görüş, danışmanlık veya avukatlık hizmeti niteliği taşımaz. Her uyuşmazlık kendi somut koşulları içinde değerlendirilmelidir.